

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP

BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: BBDBAC/BBLBAC

Høst 2022

Forfattere: Elizabeth Diaz & Stine Kværnøy Nilsen

Kandidatnummere: 6010, 6015

Tittel: Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?

Fag: RLE/Samfunnsfag

Hoved begreper i oppgaven :
familiar mangfold, regnbuefamilie, holdninger, kjønn, identitet, pedagogisk leder

Stavanger

.....
02.01.2023

Innhold

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven retter et blikk mot hvordan pedagogisk leder arbeider for å synliggjøre regnbuefamilier på sin avdeling. For å besvare på vår problemstilling har vi benyttet oss av kvalitativt forskningsintervju som metode. Oppgaven er bygd opp og rundt de empiriske funnene vi har fått i løpet av våre intervjuer. Vi har intervjuet til sammen tre personer som er pedagogisk ledere. For å holde en rød tråd gjennom teksten har vi brukt forskningsspørsmål som vi skal ta for oss i denne oppgaven. Problemstillingen vi har valgt er: «*Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?*». Gjennom denne problemstillingen ønsker vi å belyse den viktige rollen den pedagogiske lederen har i sitt pedagogiske arbeid og påvirkningskraften de har for en positiv samfunnsutvikling når det gjelder mangfold.

Sammendrag på Engelsk - abstract

This bachelor's thesis focuses on how educational leaders work to make rainbow families visible in their department. In order to answer our problem, we have used qualitative research interviews as a method. The assignment is built up and around the empirical findings we received during our interviews. We have interviewed a total of three people who are educational leaders. In order to maintain a common thread throughout the text, we have also chosen to use research questions, which we will address in this thesis. The problem we have chosen is: "How do the educational leaders work with rainbow families in their department?". Through this issue, we want to shed light on the important role the educational leaders have in their educational work and the influence they have for a positive social development when it comes to diversity.

Forord

Vår bacheloroppgave er skrevet i forbindelse med barnehagelærerutdanningen ved Universitetet i Stavanger. Den omhandler synliggjøring av mangfold av ulike familieformer i barnehagen, her med fokus på regnbuefamilier. Vi er to studenter som har valgt å skrive denne Bacheloroppgaven sammen. Under denne prosessen har vi sammen fått teste ut forskerrollen for første gang. Vi sitter igjen med både en spennende og lærerik opplevelse. Det å være på forskersiden ga mersmak, samtidig som det var en posisjon som var ny for oss. Vi sitter igjen med mange nye erfaringer som vi gleder oss til å ta med ut i arbeidslivet. Vi vil takke intervjupersonene våre, for å ha deltatt på vår forskning som ga oss gode og utfyllende svar. Vi vil også takke vår gode veileder Ingrid Rusnes for lærerike samtaler og for at hun alltid hadde troen på oss.

Innholdsfortegnelse

<i>Innhold</i>	2
<i>Sammendrag</i>	2
<i>Forord</i>	3
1. Innledning	5
1.2 <i>Begrunnelse for valg av tema og problemstilling</i>	5
1.3 <i>Problemstilling og forskningsspørsmål</i>	8
1.4 <i>Noen viktige avgrensninger</i>	9
1.5 <i>Oppgavens oppbygging</i>	9
2. Teori	10
2.1 <i>Eksisterende forskning og Identitet</i>	10
2.2 <i>Familiemangfold</i>	11
2.3 <i>Holdninger</i>	12
2.4 <i>Normative forståelser av familie</i>	13
2.5 <i>Profesjonalitet</i>	14
2.6 <i>Kjønn og likekjønnet foreldreskap</i>	14
3. Metode	16
3.1 <i>Valg av metode - Metodetriangulering</i>	16
3.2 <i>informanter</i>	17
3.3 <i>Forskningsetiske refleksjoner</i>	18
3.4 <i>Metodiske utfordringer/datainnsamling</i>	19
4. Analyse	20
4.1 <i>Nøytralitet vs eksplisitt forskjell</i>	20
4.2 <i>Kjønns holdninger</i>	22
4.3 <i>Hva er det å være profesjonell?</i>	23
4.4 <i>Begrepsbruk</i>	24
4.5 <i>Hvordan gjør man det i praksis</i>	25
4.6 <i>Synliggjøring gjennom pedagogiske planer og verktøy</i>	25
5. Avsluttende kapittel	26
<i>Litteraturliste</i>	29
<i>Intervju guide (vedlegg 1)</i>	31
<i>Info og samtykkeerklæring (vedlegg 2)</i>	33

1. Innledning

I dette kapittelet skal vi ta for oss begrunnelse av tema og vår valgte problemstilling. Videre tar vi for oss forskningsspørsmålene og forklarer hvilke avgrensninger vi har valgt å ta. Vi kommer også med noen eksempler på hvorfor vi mener at dette er et viktig tema og ta opp, og hvorfor det er dagsaktuelt.

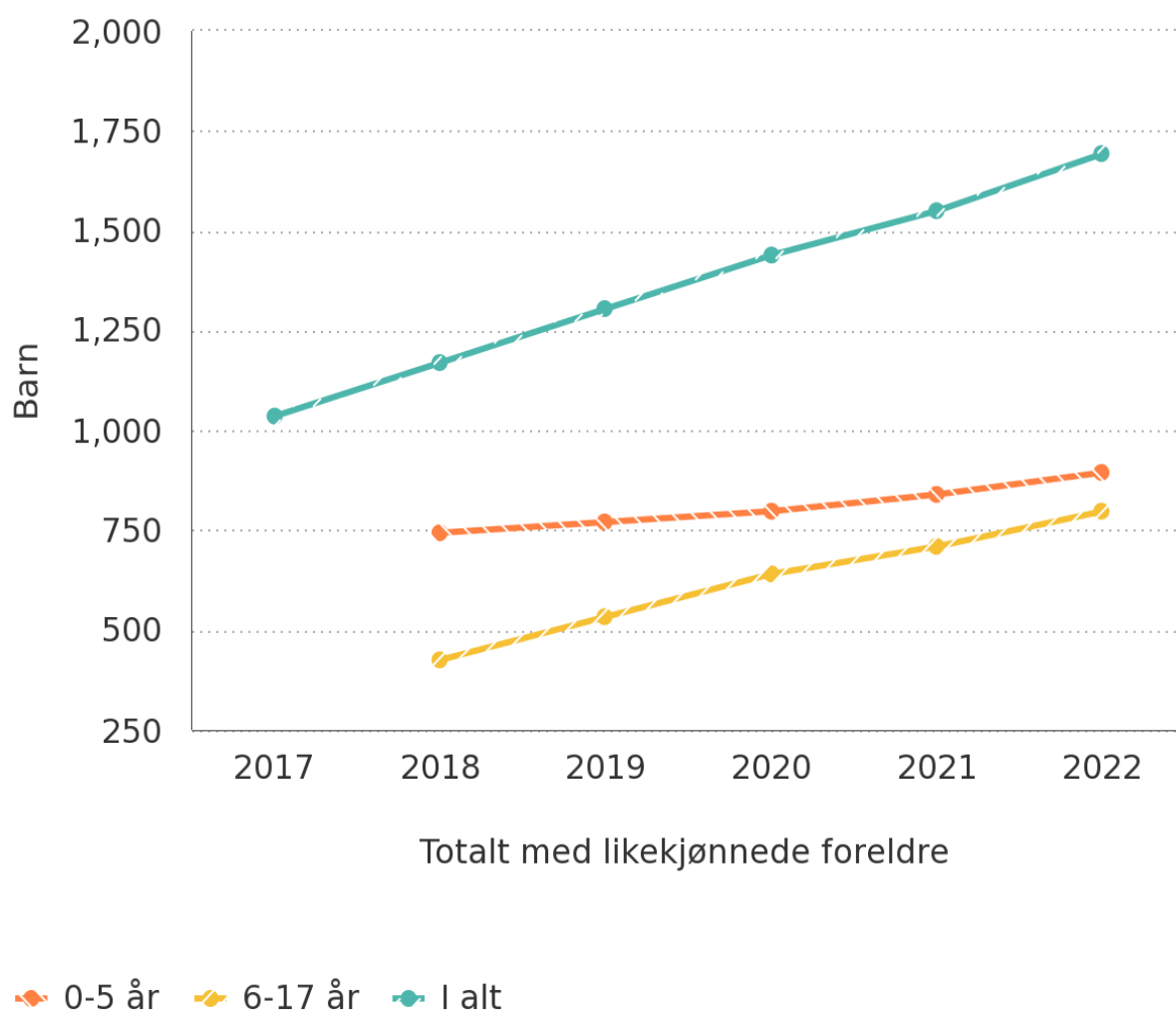
1.2 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

Samfunnet har mange former for familie, dette ser vi også i barnehagen. Vi har valgt å se på mangfold av dette i barnehagen. Mangfold er noe vi synes vi må ha fokus på da vi mener det er viktig å ha et samfunn hvor det er plass til alle, uansett kjønn, hudfarge, alder, seksualitet, og de forskjellene vi møter og skal møte på i fremtiden. Vi ønsker at alle skal føle at de er gode nok som de er, og skal ikke bli behandlet annerledes på grunn av at vi er ulike.

Da vi fikk innfridd dette temaet gikk vi inn i Rammeplanens verdigrunnlag for å se hva som står om mangfold. Under mangfold og gjensidig respekt kommer det frem at *“Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen”* (Rammeplanen, 2017).

Dette var noe vi fort skjønte kunne bli spennende å skrive en oppgave om. Dette er et tema som er dagsaktuelt og vi mener er viktig å ta opp. Gjennom vår praksis i barnehagen erfarte vi at dette ikke er noe som kommer godt nok frem i barnehagen. Vi så at det ikke var fokus på ulike familieformer i pedagogiske opplegg, lek eller samtaler rundt barna. Vi la også merke til at det var lite fokus på å fremme familieformer gjennom bøker, lekekroker og generelt i barnehagehverdagen. Da falt fort valget på ulike familieformer i barnehagen, og hvordan dette synliggjøres. Vår motivasjon for valg av tema er å sette mer lys på det å fremme et mangfold av ulike familieformer i barnehagehverdagen. Vi ønsker og håper at vi kan bidra til at alle barn får oppleve anerkjennelse av sin familie i barnehagen. Vi håper at mangfold skal bli sett på som en ressurs i barnehagen, også innenfor dette feltet. Som nevnt i Rammeplanen (2017) skal barnehagen *“bruke mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.* *“(Rammeplanen, 2017, s.9). Vi synes at det er en mangel på synlighet av disse familiene i barnehagen, derfor ønsker vi at mangfold også innen dette feltet blir mer synliggjort.*

Antall barn av likekjønnede foreldre

(Figur 1)

Buudir viser en økning av regnbuefamilier i vårt samfunn, som vist i *Figur 1*.

Kanskje på grunn av økning er det enda viktigere å sette fokus på dette temaet, slik vi også har vist tidligere at det står i rammeplanen om synliggjøring av familieformer. Vi møter på mange ulike familieformer i barnehagehverdagen. Mange av de familiene vi møter på er den typiske kjernefamilien. Etter vi valgte vår problemstilling måtte vi velge en spesifikk familieform. Da falt valget på regnbuefamilier, med fokus på likekjønnede foreldre. Etter flere praksisperioder gjennom utdanningen vår har vi fått erfart at det ikke blir synliggjort så mye som det burde. Med det som står i Rammeplanen (2017) skal vi forske på hvordan pedagogisk leder arbeider med regnbuefamilier på sin avdeling.

I en undersøkelse som er gjennomført av Opinion fra oppdragsgiveren Bufdir viser rapporten en representativ positiv endring blant befolkningen når det gjelder LHBTIQ- personer. Denne undersøkelsen er gjennomført tre ganger tidligere, i 2008, 2013 og 2017. Det er nokså konsistente mønstre når det gjelder hvordan ulike undergrupper i befolkningen svarer relativt til hverandre. Her kan vi se en tydelig enighet blant deltakerne av undersøkelsen at om seksuell orientering ikke har noen betydning for om folk blir gode foreldre og at barn av likekjønnede foreldre klarer seg like bra som andre barn (Bufdir, 2022, s. 40).

I 2009 ble ekteskapsloven (Ekteskapsloven, 2008, § 1) endret. Etter dette fikk homofile og lesbiske lov til å inngå ekteskap, og med denne endringen gav den også lov til å adoptere barn (adopsjonsloven, 2017, § 6). Før lovendringen ble gjort i 2009 fikk ikke homofile eller lesbiske par lov til å adoptere barn. Gjennom en slik endring kan man tenke oss til hvorfor det er en økning av barn med likekjønnede foreldre i barnehagen. Dette viser også hvorfor det er viktig å få aktualisert dette temaet og legge fokus på hvordan barnehagen utvikler seg i tråd med de endringene som skjer i samfunnet vårt (Ekteskapsloven, 2008, § 1) & (adopsjonsloven, 2017, § 6).

Det er også kommet endringer innenfor bioteknologiloven. Denne endringen gir lesbiske ektefeller og samboere rett til å kunne bli vurdert for assistert befruktning. Dette vil da være på lik linje med heterofile par. Det vil kun være mulig for lesbiske par å gjennomføre assistert befruktning, da paret må bære barnet frem selv (Bufdir, 2017).

I en statistikk og analyse gjennomført av Bufdir viser det tall fra SSB på hvor mange barn som bor med likekjønnede foreldre. I 2022 var det registrert totalt 1693 barn som bor med likekjønnede foreldre som er gift eller som er i et partnerskap. Av disse barna er det 1528 som har foreldre som kvinner, og kun 165 barn med foreldre som er menn. Disse tallene vil ikke gi oss en fullstendig oversikt over hvor mange barn som har foreldre av samme kjønn. Disse tallene fra SSB gjelder kun for felles barn og biologiske barn/særkullsbarn som må være registrert bosatt på lik adresse som de likekjønnede foreldrene. Barn som bor på flere adresser, og som bare bor med de likekjønnede foreldrene for eksempel noen dager i uken er ikke medregnet. Derfor vil ikke disse tallene gi oss en full oversikt over alle barn som har likekjønnede foreldre (Bufdir, 2017).

Barn-, ungdoms- og familiedirektorater har gjennomført i 2017 en undersøkelse om hvordan holdningene til personer som beskriver seg selv som LHBTIQ er. I denne undersøkelsen viser

det at innbyggernes holdninger til lesbiske er positive, veldig få har negative holdninger til lesbiske kvinner. Når vi ser på den samme undersøkelse kan vi se at holdningen til homofile menn er nokså like som til lesbiske kvinner, men likevel er det flere som har negative holdninger til menn som er homofile kontra kvinner som er lesbiske (Bufdir, 2020).

1.3 Problemstilling og forskningsspørsmål

I denne bacheloroppgaven har vi valgt problemstillingen: *Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?*

Vi har valgt oss tre ulike forskningsspørsmål. Dette for å sikre at vi svarer på vår problemstilling, og vise hva vi ønsker å forskere på i vår bacheloroppgave.

Forskningsspørsmålene er for å begrense, men også for å hjelpe oss med å holde oss til teamet.

1. Vårt første forskningsspørsmål er: Hvordan oppleves regnbuefamilier som henholdsvis ressurs og utfordring i barnehagen? Her ønsker vi å finne ut om arbeid med regnbuefamilier blir sett på som en ressurs eller en utfordring. Vi ønsker å finne ut av hvilke holdninger pedagogisk leder har til dette temaet.
2. Det andre forskningsspørsmålet går ut på: Hvordan regnbuefamilier bli fremstilt på avdelingen? Her ønsker vi å vite hvordan pedagogisk leder jobber med temaet ute i praksis. Både i planlagte pedagogiske opplegg, men også spontant i hverdagen. Hvordan jobber de, og hvilke verktøy tar de i bruk i arbeidet.
3. Vårt siste forskningsspørsmål handler om: Hvordan presenteres ulike familieformer i barnehagens planer? Vi ønsker å gå gjennom årsplanene og månedsplanene til de ulike barnehagene for å se hvordan dette kommer frem i barnehagens planer. Hvordan blir dette nevnt, og hvordan tar de dette i bruk i barnehagehverdagen.

De to første forskningsspørsmålene skal kunne besvares gjennom intervju og analysering av data som vi har fått innhentet gjennom intervjuene. Det tredje og siste forskningsspørsmålet skal besvares gjennom dokumentanalyse, dette ved å gå inn i årsplaner og månedsplaner og analysere. Vi valgte å ta dokumentanalysen før vi utførte intervjuene. Dette for å få en liten forkunnskap om hvordan pedagogisk leder arbeider med regnbuefamilier på sin avdeling.

1.4 Noen viktige avgrensninger

Familie er et begrep som kan forstås på mange ulike måter. Ordet familie er gammelt og stammer egentlig fra det latinske ordet *familia*, som betyr hushold. Vi ser på ordet på ulike måter, om man tenker på romerne inkluderte de både slaver og slekt i sin *familia*. I den vestlige delen av verden i dag tenker man ofte at et hushold er en far, en mor og deres felles barn, som bor under samme tak. Dette er også kjent som en kjernefamilie. Familieforståelsen kan avhenge av både kontekst og perspektiv, men påvirkes også av samfunnets utvikling (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s.11).

Når vi hører ordet familieform er dette er stort begrep som omfavner alle ulike familier som finnes i verden. Dette er et så stort begrep at vi visste tidlig at vi måtte ta noen avgrensninger. Vi har valgt å fokusere på regnbuefamilier i vår bacheloroppgave. Begrepet *regnbuefamilie* har blitt brukt på ulike måter. Dette er alt i fra homofile par med adopterte barn eller familie der foreldrene har ulike etnisk og/ eller kulturell bakgrunn. I vår bacheloroppgave velger vi å bruke definisjonen til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet som forklarer regnbuefamilie som en fellesbetegnelse for et mangfold av ulike familiekonstellasjoner med foresatte som er homofile, lesbiske, bifile, trans eller intetkjønn (LHBTI) (BUFDIR, 2022).

Vi har valgt å ta en bevisst avgrensning når det kommer til hvilke dokumenter vi ønsker å hente ut for dokumentanalysen. Vi må ta i bruk barnehagenes årsplaner og månedsplaner for å besvare vårt siste forskningsspørsmål. Her har vi valgt å avgrense hvilke dokumenter som vi skal analysere. Vi tenker at månedsplaner for de siste seks månedene kan være lurt å analysere. Dette blir da månedsplaner som hver enkelt pedagogisk leder har for sin avdeling. Vi ønsker også å ta for oss årsplanene for de to siste årene.

1.5 Oppgavens oppbygging

Vi har delt vår bacheloroppgave inn i fem ulike deler. Dette er innledning, teori, metode, analyse og avsluttende kapittel. Gjennom å svare på disse ulike delene vil vi besvare vår problemstilling. Vi har valgt å først presentere relevant teori for vår bacheloroppgave. Etter dette tar vi for oss hvilken metode vi har valgt å ta i bruk, og hvordan prosessen vår var rundt dette. Videre vil vi ta for oss funnene fra intervjuene og vår analyse av disse. Her vil vi presentere funnene våre opp mot vår valgte teori, som er presentert i teorikapittelet. Til slutt tar vi for oss drøftingsdelen. Her vil vi svare på de forskningsspørsmålene som er presentert i innledningen under problemstilling og forskningsspørsmål.

2. Teori

I dette kapittelet vil vi presentere relevant teori som vi i en senere anledning vil bruke til å drøfte våre empiriske funn. Dette er teorier og begreper som er relevante i forhold til vårt tema, og som kan belyse vår problemstilling som er: *Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?*

Da vi skulle finne teori som vi ønsket å bruke til vår bacheloroppgave fant vi fort ut at det var begrenset. Dette gav oss et enda tydeligere tegn på at dette er et tema som vi må sette mer fokus på. Den teorien vi har tatt i bruk er den teorien som vi mener passer best til våre empiriske funn. Teorikapittelet vårt er delt opp i ulike underkapitler, dette for å synliggjøre de ulike teoriene, disse teoriene vil bli brukt til å drøfte våre empiriske funn.

2.1 Eksisterende forskning og Identitet

Hvilken familieform vi er vokst opp i kan ha en stor påvirkning på identiteten vår.

Bjerklund med fl. skriver om viktigheten av å la barna utvikle sin egen identitet, men også hvor viktig den pedagogiske institusjonen vil være for å hjelpe barna å vise at det finnes andre livsvilkår, dette kan utvikle en balanse mellom selvet og verden. Barna vil da bli forberedt på at det finnes likhet og ulikhet i verden (Bjerklund, Vik og Hauge, 2022, s.20-21).

I en artikkel på nettsiden kjønnsforskning.no tar journalisten Jorid Krane Hanssen for seg et tema som hun har kalt "*Må "komme" ut som barn av homofile foreldre*". Dette gjelder ikke barnehagebarn, men eldre barn. Gjennom et intervju med flere personer kommer det frem at flere av barna som har likekjønnede foreldre har forsøkt å skjule foreldrenes seksuelle legning. Noen av barna gikk så langt at de tok bort avslørende ting hjemme for at venner ikke skulle finne ut av at de hadde likekjønnede foreldre, andre bestemte seg for å ikke ta med seg venner hjem. Noen av barna gav beskjed til foreldrene sine at de ikke skulle vise at de var kjærester, da de syntes dette var pinlig. Hanssen mener at vi har en forestilling om at vi alle er heteroseksuelle. Med dette mener hun at det som blir sett på som den naturlige måten å leve på er som en familie med mor, far og barn. Jo mer vi fokuserer på dette idealbildet av en familie, jo mer forsterker man en slik type "heteronorm". Når man ikke legger vekt på at det finnes ulike typer familier vil dette forsterke opplevelsen av å være annerledes, at vi ikke passer denne normen (Hanssen, 2014).

Bø (2014) nevner at det er viktig at pedagogen må ha i mente at barn med likekjønnede foreldre ikke er avgjørende for at barna skal ha det bra eller ikke. Nyere rapporter viser at vi har lite kunnskap innen dette feltet (Bø 2014, s. 109-110). Forskningsjournalist Susanne Dietrichson tar for seg ulike hovedforestillinger om foreldreskap i en avhandling på kjønnsforskning.no. Hun har tatt utgangspunkt i en spørreundersøkelse som ble gjennomført i 2008 av Hollekim og hennes kollegaer. Vi vil nevne hennes fjerde hovedforestilling som handler om “barnets beste”. Hollekim mener at alle snakker om barns beste på en innforstått måte. “Barns beste” er et abstrakt begrep, det vil være ulikt hva som er til barnas beste. Dette er fordi barn lever forskjellige liv. Et argument som “barnets beste” blir ofte brukt i diskusjoner rundt homofilt ekteskap, dette både av de som er for og imot likekjønnet foreldreskap. Etter spørreundersøkelsen fant de ut at holdninger til lik rett til ekteskap og foreldreskap for homofile og lesbiske par var i ferd med å endre seg. Dette var endringer som viser at vi er blitt mer positive, sammenlignet med tidligere (Dietrichson, 2017).

2.2 Familiemangfold

Det å oppleve at man er annerledes kan oppfattes på mange ulike måter, dette både nøytralt, negativt og positivt. For barnets psykososiale utvikling er det viktig at man fra barndommen får en positiv oppfatning av både seg selv og sin egen familie (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s.18) Dette vil si at barn skal oppleve og få kunnskap om at det er ulike måter å være familie på. De skal både se sin egen familieform, men også alle andres. Gjennom samtale, lek, høytlesning og mye mer skal barn oppleve å møte egen familieform på en positiv måte. Barna skal bli kjent med hverandre og hvilken familie de selv og andre i barnegruppen har (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s. 20-21).

Gjennom at barn får sin egen familie speilet i barnehagen og synliggjort et mangfold av familieformer vil barn klare å se seg selv utenfra og andre innenfra. Gjennom å synliggjøre regnbuefamilier fra tidlig alder kan dette gi barn en kunnskap og forståelse både av seg selv og andre, slik at det ikke oppstår fremmedfrykt og fordommer. (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s. 20-21). Det å få kunnskap om seg selv og andre i en tidlig alder, kan forebygge fordommer. Om barn i tidlig alder er kjent med ulike familier kan dette forebygge fremmedfrykt. *Xenofobi er fremmedfrykt, redsel eller fiendtlighet overfor alt som er fremmed* (Store norske leksikon, 2022). Fremmedfrykt er noe som vanskeliggjør mangfold og holder ved like fordommer i samfunnet.

Selv om det er flere og flere barn som har likekjønnede foreldre kan det oppleves fremmed for mange. Ifølge Larsen og Slåtten er det flest familier av likekjønnede mødrer, og færre barn som har likekjønnede fedre (Larsen og Slåtten s. 171). Som nevnt tidligere kan en av grunnene til at det er flere likekjønnede mødre være lovendringen som gir rett til assistert befruktning. Det er fysisk umulig for menn å kunne benytte seg av assistert befruktning (Bufdir, 2017). Den største andelen av de som benytter seg av surrogati i utlandet er menn.

Om et homofilt par ønsker å få barn må dette skje gjennom adopsjon eller surrogati. Forskning viser at det er veldig lite forskjell mellom barn som lever med likekjønnede foreldre kontra heterofile foreldre. Den største forskjellen er at barn med likekjønnede foreldre ofte har mere tid sammen med barna sine, enn det heterofile foreldre har, dette gjelder særlig de barna som har to mødre (Larsen og Slåtten, 2019, s. 171-172).

2.3 Holdninger

Zachrisen refererer til Murry hvor det å forveksle likeverd med likhet som uttrykk kalles for en laissez-faire-holdning. (Murry (2012) gjengitt i Zachrisen, 2020, s.141). Ifølge Store norske leksikon er definisjonen på en laissez-faire-holdning, også kalt laissez-nous faire, laissez-nous passer, at man lar *“folk få produsere hva de vil”*-holdning eller *“la varene passere”* (Store norske leksikon, 2022). Som nevnt tidligere opplevde vi begge at det var lite fokus på ulike familieformer i barnehagen. Ute i praksis fikk vi selv oppleve ansatte som hadde denne type holdningen, dette kan både være bevisste eller ubevisste holdninger. Gjennom en slik praksis kan man oppleve at det ikke fokuseres på å synliggjøre et mangfold av ulike familieformer. Dette kan også oppleves som taushet.

Ved å arbeide på en slik måte i praksis ignoreres de ulike forskjellene mellom barna. Zachrisen refererer til Murry (2012) som igjen refererer til Yuval-Davis (2006) at forskjell på barn kan være alt fra ulike sosiale, kulturelle, rasemessige, kjønnsmessige eller kompetansemessige forskjeller. Vi møter barn med disse ulikhetene i alle barnehager. I en praksis som er basert på en *“laissez-faire-holdning”* vil man arbeide med mangfold på en måte som tjener den dominerende gruppen i samfunnet. Dette kan gi støtte til en taushetskultur, som kan knyttes opp til mangfoldsproblematikk, det vi mener med dette er at vi vil se ulikheter som et problem istedenfor en ressurs og at relasjonene oss imellom kan bli en utfordring (Boutte et al., 2011; Murry, 2012; Yuval-Davis, 2006). Dette er en arbeidsmåte som man både kan bruke bevisst og ubevisst. I arbeid hvor man ønsker å synliggjøre mangfold familieformer i barnehagen bør man være bevisst på hvordan man arbeider

(Zachrisen, 2020, s.142). I det samfunnet vi lever i nå ser vi at regnbuefamilier er noe man vil møte mer av i fremtiden. Derfor kan det være viktig som pedagog og ta et bevisst valg om hvordan vi ønsker å forholde oss til dette.

2.4 Normative forståelser av familie

Heteronormativitet er et begrep som er viktig når det kommer til vår problemstilling.

Bjerklund, Vik og Haugen (2022) nevner begrepet heteronormativitet. De skriver at heteronormativitet handler om det vi uttrykker i språk, kultur og handlingene våre, som forteller oss at heterofili er det som er forventet, og er sett på som det normale.

Familiemangfoldet er økende, men vi som profesjonsutøvere trenger å oppøve evnen til å oppleve og behandle alle familieformer som både ulike og likeverdige (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s.13). Ifølge Larsen og Slåtten finnes et idealbilde av en familie, dette idealbildet består av et heteroseksuelt par og deres felles barn. Dette idealbildet skapes gjennom kulturelle normer, vi kan også si at det finnes en slik kulturell norm for den ideelle familie, selv om vi ser og vet at mange rundt oss lever i ulike familieformer (Larsen og Slåtten, 2019, s.171). Her kan vi se at heteronormativitet er knyttet opp til det idealbildet som Larsen og Slåtten (2019) nevner. Dette blir sett på som det normale, og det som er forventet. Dette kan være på grunn av at majoriteten lever i denne type familieform.

Heteronormativ forståelse av familie kan påvirke hvordan ansatte i barnehagen forholder seg til barn og foreldre. Den tradisjonelle oppfatningen av familie påvirkes av heteronormativitet. Heteronormativitet kan føre til at heteroseksualitet ofte blir tatt for gitt, dette kan føre til at LHBT-personer og familiene deres kan bli usynliggjort (Bjerklund og Vik, 2022, s.13). Som ansatt i barnehage ser vi at det ofte blir henvist til kjernefamilien, både gjennom samtaler, lek, samlinger og pedagogiske aktiviteter. Vi lever i et samfunn hvor familiemangfold er økende. Bjerklund og Vik (2022) mener at profesjonsutøvere trenger å oppøve evnen til å både oppleve og behandle ulike familieformer som både ulike og likeverdige. Et eksempel på ulike familieformer som delvis bryter med det heteronormative idealet er regnbuefamilie (Bjerklund og Vik, 2022, s.14).

Larsen og Slåtten (2019) viser også til viktigheten av at barnehagelærere har nok kunnskap om de forskjellige familieformene og familiekonstellasjonene vi har i barnehagen. Dette vil da bidra til at barnehagelærere har mer kjennskap til barnet. Gjennom dialog med barnas foreldre vil pedagogen vite hva foreldre er opptatt av og hva de eventuelt ønsker at

pedagogisk leder skal ta opp med barna når det gjelder dette temaet (Larsen og Slåtten, 2019, s. 158).

2.5 Profesjonalitet

Som ansatt i barnehage er vi pliktet til å arbeide etter Rammepånen (2017), i rammeplanen er det tydelig skrevet hva som er barnehagens verdigrunnlag, uansett hvilke verdier eller verdidommer man har.

Barnehagelærerutdanningen er en profesjonsutdanning. Begrepet profesjon kan forklares på ulike måter. Det kan si at profesjon *“omhandler en yrkesgruppe med en bestemt utdanning som kvalifiserer til et kjerneyrke som gruppen har et visst monopol på å utøve, og som gir et grunnlag for å definere visse spørsmål som spesifikt faglige for gruppen”* (Larsen og Slåtten, 2019, s. 347).

Under barnehagelærerutdanningen og yrkespraksis blir studenten sosialisert inn i yrkesrollen. Gjennom dette tilegner studenten seg kunnskap og ferdigheter som en trenger i utdanningen (Larsen og Slåtten, 2019, 346-347). Anne Linder (2019) skriver om det etiske nøkkelhullet, dette handler om å iakttatte egne handlinger og uttalelser, men også tenke på hvilke vurderinger, regler og normer som styrer disse. Alt dette påvirker oss (Linder, 2019, s.136-137). Verdier er noe som vi alle preges av. Linder (2019) trekker frem ordet verdidommer. Dette handler ikke om fakta, men om hvordan den enkelte person syntes at noe bør, eller ikke bør være (Linder, 2019, s.65). Som student vil man møte på ulike forventninger, normer og regler som hører til barnehagelærerens profesjon (Larsen og Slåtten, 2019, 346-347).

2.6 Kjønn og likekjønnet foreldreskap

Mye har skjedd i løpet av det siste tiårene, på hvordan vi ser kjønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Likevel ser vi fortsatt at de sosiale kjønnsforskjellene er tydelige (Larsen og Slåtten, 2019, s. 73). Forståelse av kjønn kan variere fra kultur og historie, man kan ha forskjellige oppfatninger hva feminitet og maskulinitet er. Larsen og Slåtten (2019) skriver at maskulinitet og feminitet er noe som er blitt konstruert og skapt av den samfunnet vi er individer i altså ikke noe som jenter eller gutter er medfødt (Larsen og Slåtten, 2019, s. 66).

Ingerid Bø (2014) nevner begrepet kjønnsblindhet og mener dette handler om hvordan vi blir påvirket av kjønn uten at vi tenker over det. Dette er en slags automatisering, det blir majoriteten som bestemmer hvordan vi påvirkes av kjønn. Ingerid Bø skriver videre at ansatte

gjør så godt de kan uavhengig av kjønn, noe som virker at de velger å se bort fra kjønn og være nøytrale. Nøytralitet kan virker mot sin hensikt. Mange pedagoger mener at de ikke blir påvirket av kjønn i sitt arbeid (Bø 2014, s. 22-23). Når vi er i ulike barnehager kan vi fort se hvordan kjønnsroller påvirker både ansatte og barn. Et eksempel kan være at man snakker om at en mann kan være flink til å være i naturen, gjøre hardt arbeid, ofte knyttet til det grovmotoriske. Når vi snakker om kvinner er fokuset noe helt annet, som for eksempel at kvinner blir satt til å gjøre huslige oppgaver og finmotoriske aktiviteter. Bø (2014) skriver i sin bok om kjønn og hvordan vi ser kjønn på at vi mener vi ikke gjør forskjell på gutter og jenter, men i realiteten så gjør vi det likevel. Oppdagelsen hennes viser at vi er bevisst våre handler, altså vi er så innarbeidet i en slags normativ-form av hvordan vi behandler hverandre (Bø, 2014, s.22-23)

Det motsatte av å være kjønnsblind vil si å være: kjønnsbevisst. Når man er kjønnsbevisst skal pedagog vise mer følsomhet overfor det som handler om kjønn. Ingerid Bø (2014) kaller dette for *kjønns sensitivitet*. Vi skal handle for at miljøet skal stimulere og verdsette jenter og gutter for at de skal få like gode muligheter for at de for å utvikle seg sitt fulle potensial (Bø, 2014, s.24). Bø refererer til en undersøkelse som ble gjort i Sverige blant unge. Undersøkelsen viser tydelig at det er nødvendig med en klar bevisst holdning til kjønn (Bø, 2014, s.129), for eksempel når pedagogen snakker med barn om foreldre, istedenfor å bruke kjønnsnøytrale ord kan hen bruke ordet mor eller far, dette er et tegn på at pedagogen er kjønnsbevisst.

Til slutt vil vi nevne begrepet: kjønnsnøytral. Om man velger å arbeide på en kjønnsnøytral måte kan dette føre til at man dekker over temaer som omhandler at det finnes ulike syn på kjønn i personalet. Dette ved at kvinner og menn er i bunn og grunn mest like, men gjennom sosialisering blir ulike. Bø refererer til Ohrlander (2011) som viser at hvordan vi snakker til hverandre, fordeler oppgaver, og samarbeider på tvers av kjønn kan gi barn erfaringer om hvordan ulike kjønn skal være. Det å ha et fokus på å behandle alle likt uansett kjønn fungerer ikke om man på noen områder sitter fast på tradisjonelle forestillinger om kjønn. Dette vil da ikke oppleves eller bli en nøytral behandling (Bø, 2014, s.22-23).

3. Metode

3.1 Valg av metode - Metodetriangulering

Når vi startet vår prosess på hvordan vi skulle innhente data oppdaget vi at det var viktig å se på hvordan barnehagen utarbeider sine mål i årsplaner og månedsplan. Dette ved å intervjuer ulike pedagogiske ledere. Vi ønsker å finne ut hvordan ulike familieformer blir synliggjort av den pedagogiske lederen, og mener at det da kunne være lurt å ta i bruk pedagogiske dokumenter. Vår metode blir da metodetriangulering som også blir kalt flermetodedesign. Det er en kombinasjon at flere metoder som belyser et tema (Dahl Bergsland & Jæger, 2022, s. 31). Vi ser for oss at dette vil være den beste metoden for å besvare vår problemstilling og våre forskerspørsmål.

Kvalitativ metode er med på å oppnå forståelse av sosiale fenomener, denne metoden baserer seg på innsamling av data, dette kan gjøres blant annet med hjelp av intervjuer, analyse av dokumenter og observasjoner (Bergsland & Jæger, 2022, s. 29). Vi har valgt å bruke forskningsintervju for innhenting av data som vi kan bruke i vår oppgave, som kan kanskje hjelpe å belyse vår problemstilling, berike og til å med føre til kunnskap (Dalland, 2021, s. 68). Gjennom å bruke kvalitativ metode mener vi at vi vil sikre våre empiriske funn, da vi gjennom metodetriangulering må ta i bruk ulike måter å innhente våre funn på. Med en metode som baserer seg på ulike funn, vil vi tro at dette vil forsterke de svarene vi får som omhandler vår problemstilling.

I vår bacheloroppgave har vi lagt mye vekt på validitet. Validitet kan knyttes til troverdighet, det er hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøkes (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 276). Vi så at det kunne være et behov for å se hvordan arbeid med regnbuefamilier kom frem i ulike pedagogiske dokumenter. Derfor har vi innhenter årsplaner og månedsplaner fra de barnehagene som vi har vært og intervjuet i. Disse dokumentene skal analyseres. Vi mener at de dokumentene er relevante i vår forskning og kan belyse vår problemstilling. Ifølge Bergsland og Jæger (2022) det finnes flere typer dokumenter som kan analyseres, men de må ha en relevans til oppgaven som skal belyses (Bergsland & Jæger, 2022, s. 38-39).

Målet med kvalitativ studie er å gi en rikere beskrivelse av det som er blitt studert, denne studien kan fungere som et tankeredskap eller en prosess i egen barnehage eller i andre

institusjoner (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Med å bruke kvalitativ metode for å finne svar på vår problemstilling, sikret vi at vi fikk relevant data som vi trengte for å besvare vår problemstilling. Vi kunne velge hvem vi intervjuer, hvilken utdanning de har, hvilket kjønn, og hvilke typer spørsmål vi vil ta med. Gjennom flere gjennomtenkte valg har vi både sikret validitet og reliabilitet.

3.2 informanter

Før vi bestemte oss på hvilken type informanter vi ville rekruttere til vår forskning oppgave, hadde vi en runde på fordeler og ulemper av valg av informanter. Vi landet på at ulike valg av alder, års erfaring i yrket og når utdanningen ble tatt, dette kan være et godt utgangspunkt for innhenting av data. Vi bestemte oss for å intervju kun pedagogiske ledere, siden de har ansvaret med å lede og planlegge det pedagogiske innholdet i barnehagen. Vi tok kontakt med styrer på telefon, for å høre om de hadde noen pedagogiske ledere som har erfaring med regnbuefamilier. Under rekruttering av informanter var det flere barnehager som var tatt ut i streik, dette gjorde det vanskelig å få kontakt med pedagogiske ledere.

Etter vi fikk kontakt med barnehager som hadde en pedagog med erfaring med regnbuefamilier ble det sendt et kort infoskriv til styrer i barnehagene. Dette gav da pedagogen mer info om hva vi ønsket å forskere på. Vi har valgt å bruke fiktive navn på intervjupersonene våres, vi kaller de for Jan, Anne og Ole. Vi vil bruke sitater fra intervjuene, disse har vi skrevet på bokmål på grunn av ulike dialekter og anonymitet. Derfor vil sitatene ikke være ordrett det som ble sagt under intervjuet, disse er blitt parafrasert og gjengitt av oss.

Det kan være vanskelig å innhente informanter fra en bestemt avdeling/aldersgruppe da dette kan oppleves som et sårt tema å snakke om. Derfor har vi ikke valgt å avgrense hvilke informanter man tatt i bruk, med tanke på hvilken aldersgruppe de har på sin avdeling. Vi så for oss at det kan bli vanskelig å innhente informanter, og vil derfor ha færrest mulig kriterier. På denne måten håpet vi at det vil bli enklere å hente inn informanter. De kriteriene vi hadde bestemt oss for er at det må være en pedagogisk leder, som har erfaring med regnbuefamilier.

Vi diskuterte om vi skulle sende intervjuguiden på forhånd til intervjupersonene. Gjennom å gjøre dette tenkte vi at dette kunne gi oss mer utfyllende svar. Etter å ha tenkt oss om ønsket vi ikke å gjøre dette da pedagogisk leder kunne ha forberedt seg på intervjuet. Dette kunne

ført til at informanten ble mer bevisst på hvordan hen arbeider med ulike familieformer, og dette kunne igjen påvirke svarene vi fikk under intervjuet. Vi bestemte derfor å ikke sende intervjuguiden i forkant av intervjuet. Under intervjuene var vi begge studentene til stede. Dette for å sikre at vi fikk notert ned alt som informanten svarte på.

3.3 Forskningsetiske refleksjoner

Dalland (2021) skriver at det er viktig med god informasjon i forkant av et intervju, dette vil være med på å forberede de som skal delta på best mulig måte (Dalland, 2021, s. 82). Vi sender ut samtykkeskjema som er utarbeidet av Filiorum. Skjemaet inneholder informasjon om intervjuobjektens rettigheter, formålet, anonymisering av opplysninger og taushetsplikt. For å sikre oss at intervjupersonene har forstått og mottatt informasjonen fikk vi intervjupersonenes underskrift. Vi har tatt vare på samtykkeskjemaet på en forsvarlig måte. Samtykkeskjemaet og referater fra intervjuene ligger i en safe frem til 01.03.23. Etter dette vil alle data bli makulert.

Vi har også et ansvar for å få informanten til å følge seg trygge på oss, og at informanten ikke skal føle seg utlevert eller at vi utleverer arbeidsplassen deres. Her har vi et ansvar som er etisk og moralsk for at dette ikke skal skjer med våre informanter (Bergsland & Jæger, 2022, s. 35). Dette handler om hvordan vi kommuniserer og legger opp intervjuet til vår informant. Om informanten føler seg trygg og ivaretatt kan dette gi oss et bedre intervju, som vektlegger tillit og åpenhet. Anonymisering kan forsterke trygghets følelsen til informantene.

Ved å skape tillit og åpenhet er det viktig å tenke på taushetsplikten. Ifølge Dalland (2021) skal taushetsplikten ikke bare ivareta den enkelte intervjupersonen, den skal også ivareta miljøet vi intervjuer. I noen tilfeller fikk mer informasjon enn det vi hadde beregnet, som for eksempel: opplevelser med foreldrene, foreldrenes holdninger, informasjon om barn og mer. Noe av informasjonen vi fikk var gjennom å være til stede. Dette kan være stemning, reaksjoner og ansiktsuttrykk til informantene, opplevelse av barnehagene og mye mer (Dalland, 2021, s. 126). Noen ganger ønsker vi å bruke denne informasjonen i vår oppgave, da er det viktig å innhente en utvidet tillatelse fra intervjupersonene. Vi kan ikke bruke noe av dette uten å ha et utvidet mandat, dette gjelder *den tredjepart*. Dette vil være alt fra barn, ansatte, foreldre og situasjoner som man opplevde under intervjuene, som kan ha betydning for oppgaven vår.

Det er også etiske regler i forskning på hvordan vi skal oppbevare den informasjonen som vi innhenter, det vi skriver underveis skal ikke leses eller deles med andre før det er blitt anonymisert (Dalland, 2021, s. 126). Vi skal også ivareta den tredjeparts anonymitet og taushetsplikt, her gjelder de samme rettighetene som for informantene.

I godkjenningene fra NST er det ikke gitt lov til å bruke lydopptak, derfor ble det i noen tilfeller behov for å stoppe og skrive ned det som ble sagt. Vi måtte også gjenta flere av svarene og spørsmålene for å være sikkert på at vi og informanten oppfattet det som ble sagt riktig.

3.4 Metodiske utfordringer/datainnsamling

Reliabilitet eller også kalt pålitelighet som er knyttet til kvalitet i forskning, og at den forskningen du presenterer er til å stole på. Om forskning er utført på en tillitvekkende måte, om hvordan datamaterialet blitt innsamlet, bearbeidet, analysert og tolket (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44).

Man må ta i betraktning at dette var vår første gang som forskere. Vi hadde lite erfaring med å innhente informanter og gjennomføre intervjuer. Vi hadde forberedt oss på at det kunne bli en utfordring rekruttere informanter til vår bacheloroppgave. Et tema som dette kan være sårt og vanskelig for mange å prate om, da dette kan være veldig personlig. Det hjalp heller ikke på at under perioden vi skulle innhente informanter pågikk det streik i de private barnehagene. Dette gav oss en ekstra utfordring, da vi ikke fikk tak i de pedagogiske lederne. Styrer kunne heller ikke hjelpe oss med å gi ut info til sine ansatte under streiken. Derfor endte vi opp med å kun ta kontakt med kommunale barnehager. Vi har brukt mye tid på å få tak i informanter. Til slutt så klarte vi å få med tre pedagoger som ønsket å være med på prosjektet vårt. Vi hadde egentlig sett for oss å intervju fire pedagoger, men vi kunne ikke bruke mere tid på å kontakte flere barnehager da vi allerede hadde gått over den tiden vi hadde sett for oss å bruke til rekruttering av informanter. Etter en slik prosess sitter vi igjen med nye erfaring og kunnskap. Om vi skulle ha gjort noe annerledes hadde vi nok tatt i bruk flere informanter. Dette ville gitt oss et større bilde av hvordan pedagogisk leder synliggjør regnbuefamilier på avdelingen.

4. Analyse

Analysen skal hjelpe oss å belyse problemstillingen vår: *Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?* I boka til Bergsland og Jæger (2022) blir det skrevet at det er en interaksjon mellom feltarbeid, analyse og tolkning. Når vi starter med analysen er det for å redusere datamengden, vi skal skape orden, struktur og mening (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44).

I etterkant av intervjuene har vi funnet ut at det både er likheter og ulikheter mellom intervjupersonene. Noe vi også la merke til var at det var variasjoner i forhold til kunnskap og erfaring rundt temaet. Vi har valgt å gi intervjupersonene fiktive navn, dette er Jan, Ole og Anne. Som nevnt tidligere er vi opptatt av å skape tillit og åpenhet med intervjupersonene. Det å sette fiktive navn på intervjupersonene er et bevisst valg vi har for å holde oss til taushetsplikten.

Vi skal nå presentere våre funn og drøfte disse i lys av teorien. Gjennom de tre intervjuene vi har hatt, kom det frem mange spennende funn. Vi velger å se nærmere på de funnene som omhandler våre forskerspørsmål. Dette for å besvare vår problemstilling.

4.1 Nøytralitet vs. eksplisitt forskjell

Gjennom å fokusere på pedagogenes egne holdninger fikk vi møte på mange like tanker rundt temaet, men også noen ulike. Jan og Anne var opptatt av at vi skulle ha fokus på normalisering. Dette gjennom å ikke legge ekstra fokus på de barna som har likekjønnede foreldre, men at alle barn skal bli møtt likt uansett hvilke foreldre de har. Likevel sier de at det er naturlig å dra frem kjernefamilien i både rollelek, og eventyr. Dette er de usikker på hvorfor, men de kommer begge frem til at det kanskje bare er av ren vane. Hanssen (2014) mener at det som blir sett på som den naturlige måten å leve på er som en familie med mor, far og barn. Jo mere vi fokuserer på dette idealbilde av en familie til mer forsterker man en slikt type "heteronorm". Dette skjer både når vi ansatte er alene, men også rundt barna. Når man ikke legger vekt på at det finnes ulike typer familier vil dette forsterke opplevelsen av å være annerledes, at vi ikke passer denne normen (Hanssen, 2014). Dette vil da gi barn en opplevelse av å være annerledes. Da de ansatte så tydelige på å være kjønnsnøytrale og kjønnsblinde at de ikke legger vekt på hvilket kjønn foreldrene har. Bø refererer til Ohrlander (2011) som mener at det å ha fokus på å behandle alle likt uansett kjønn ikke fungerer om

man på noen områder sitter fast på tradisjonelle forestillinger om kjønn. Om man fortsatt sitter fast med en tradisjonell tankegang om kjønn vil det ikke oppleves kjønnsnøytralt eller bli en nøytral behandling (Bø, 2014, s.22-23). Derfor kan det være viktig at personalet har en bevisst tanke om hvordan de ønsker å forholde seg til regnbuefamilier, og synliggjøre dette til barna på avdelingen. Med en pedagog som hadde hatt en mer bevisst holdning og tanke rundt dette temaet kunne ting ha blitt gjort annerledes. Gjennom kunnskap og erfaring vil vi tro at pedagogen vil være trygg i sin rolle og våge å være den som er kjønnsbevisst. Gjennom å gi barn kunnskap om at man er forskjellige og at det finnes et stort mangfold av ulike familier ute i samfunnet.

Som Bø (2014) nevner og som nevnt tidligere er det viktig at pedagogen har i mente at barn med likekjønnede foreldre ikke er det som er avgjørende for at barna skal ha det bra eller ikke. (Bø 2014, s. 109-110). Både Jan og Anne arbeidet på småbarnsavdeling. Jan synes at det å ha to likekjønnede foreldre ikke var noe problem i det hele tatt, “det er det letteste”, “Det er heller mere utfordringer med de som har en annen kultur”. Anne var opptatt av at barnets beste var i fokus, og så lenge foreldrene rundt barnet også gav barnet dette hadde det ingenting å si om foreldrene var heterofile, likekjønnede eller ikke. “Like store armer, uansett hva som kommer inn” ble det nevnt av Anne. Her tror vi Anne mener at uansett hvilket kjønn, rase, seksualitet og kulturell bakgrunn foreldrene til barnet har skal vi ta dem imot likt. Det viktigste er at barnets beste er i fokus. Som nevnt tidligere tar Susanne Dietrichson for seg begrepet “barnets beste”. Dette gjennom en spørreundersøkelse gjennomført av Hollekim og kollegaene hennes. Begrepet er abstrakt, og barns beste vil være forskjellig fra barn til barn. Vi ser at flere av informantene nevner dette begrepet, men det finnes ingen fasit på hva som er barnets beste som fungerer for alle barn. Barnets beste er et begrep som ingen kan si deg imot på, noe som gjør det til et godt argument, som er enkelt å bruke. Likevel er det ulikt hva som er til barnas beste, dette av at alle barn er forskjellige og lever forskjellige liv (Dietrichson, 2017). Vi mener også at det er viktig å jobbe etter barnets beste, men tenker at dette vil være på en måte som fremmer ulike familier. Dette for at barn skal oppleve sin egen familie i barnehagen, og øke både barnets tilhørighet og selvfølelse. Gjennom intervjuene kunne vi oppleve at informantene kunne trekke frem “barnets beste” og bruke dette som et “skjold”. Men vi sitter igjen med en tanke om vi faktisk jobber etter barnets beste når man tar en så nøytral rolle til temaet?

Under intervjuet nevner både Jan og Ole at de kunne hatt mere fokus på å synliggjøre regnbuefamilier på sin avdeling. De likekjønnede foreldrene på avdelingen til Jan ønsket ikke

at det skulle bli lagt ekstra fokus på regnbuefamilier og ulike familieformer på avdelingen. De ønsket at det skulle bli normalisert, men ikke ved å legge ekstra fokus på det. Dette gjør de ved å for eksempel ikke ha fokus på mors- og fars-dag, da dette vil gi fokus på forskjellene. Gjennom hele intervjuet gjentar Jan: “at jo mindre styr man lager ut av det, jo mindre styr blir det”. Gjennom å legge mye vekt og fokus på dette kunne det ha motsatt effekt. Her kan man se den type holdning som Zachrisen refererte til Murry hvor man kan forveksle likeverd med likhet (Murry (2012) gjengitt i Zachrisen, 2020, s.141). Med denne type holdning har informant 1 så mye fokus på å ikke gjøre en forskjell på barn på grunn av familieform at hen ikke ser de ressursene som kommer med å ha ulike familieformer i barnegruppen. Barn skal bli behandlet likt, men det å unngå å legge fokus på ulike familieformer kan heller gi barn en opplevelse av at de ikke blir behandlet likt. Dette ved at de ikke får møtt egen familieform, men kun andres gjennom lek, pedagogisk aktivitet og mer. Da barn ikke får oppleve at egen familieform blir synliggjort i barnehagen kan dette forsterke en følelse av at barnet er annerledes.

4.2 Kjønnsholdninger

Alle informantene gav oss ulike svar når det kom til deres holdninger til kjønn. Under intervjuet med Jan kom vi inn på ulike holdninger til ulike kjønn. Jan hadde to likekjønnede kvinner som var foreldre til et barn på sin avdeling. Jan kom selv inn på hvordan holdningen kunne ha endret seg om dette var to likekjønnede menn som var foreldre til et barn på avdelingen. Jan sier at han tror det kunne ha oppstått andre holdninger da. Her nevner Jan viktigheten av en mor og den omsorgen en mor gir. Som nevnt i teorikapittelet mener Ingerid Bø (2014) at kjønnsblindhet handler om hvordan vi blir påvirket av kjønn, dette uten at vi tenker over det. På denne måten blir det majoriteten som bestemmer hvordan vi påvirkes av kjønn. (Bø 2014, s. 22-23). Vi viste tidligere til Larsen og Slåtten (2019) som nevner at forskning viser at det er veldig lite forskjell mellom barn som lever med likekjønnede foreldre kontra heterofile foreldre. Det som er den største forskjellen mellom disse barna er at barn med likekjønnede foreldre ofte har mere tid sammen med barna sine, enn det heterofile foreldre har. Dette gjelder særlig de barna som har to mødre (Larsen og Slåtten, 2019, s. 171-172). Vi ble begge veldig sjokkerte da denne type holdning kom frem under intervjuet. I pedagogens Jans refleksjon rundt temaet var tydelig at Jan ikke hadde en bevisst tankegang rundt dette. I etterkant av intervjuet kommenterte Jan at han skulle bli mer bevisst på hvordan han skulle møte homofile foreldre i fremtiden.

Anne nevner at den regnbuefamilien som hun hadde på sin avdeling hadde kommet med et ønske om å få ha barnet sitt på hennes avdeling. Dette på grunn av at pedagogen var det motsatte kjønn av det foreldrene til barnet var. Foreldrene ønsket at barnet fikk ha nære personer i livet av begge kjønn slik at barnet fikk nær omsorg av både menn og kvinner. Anne hadde ikke fokus på kjønn og var veldig tydelig på at det var barnets beste som sto i fokus og ikke kjønn på foreldrene. Ingerid Bø (2014) mener at kjønnsblindhet handler om hvordan vi blir påvirket av kjønn uten at vi tenker over det. Dette er en slags automatisering, det blir majoriteten som bestemmer hvordan vi påvirkes av kjønn. Ingerid Bø skriver videre at ansatte gjør så godt de kan uavhengig av kjønn, noe som virker at de velger å se bort fra kjønn og være nøytrale. Nøytralitet kan virker mot sin hensikt. Mange pedagoger mener at de ikke blir påvirket av kjønn i sitt arbeid (Bø 2014, s. 22-23).

Ole fokuserte også på det å normalisere ulike familieformer, men på en annen måte enn Jan og Anne. Ole arbeider på storbarnsavdeling, med dette mener han at det er mer naturlig å legge fokus på at det finnes ulike familieformer. Det er viktig at barna får se sin familieform i barnehagen, slik at man får kjennskap til ulike familier. Ole mente også det var viktig at barna fikk se sin familieform med tanke på identitetsutvikling: "Om barn er vant til at barn blir oppvokst i ulike familier vil dette skape forståelse og toleranse". Her kan man se en teori som kan passe til hva Bjerklund, Vik og Haugen skriver om, de mener det er viktig at barn får oppleve sin og egen familieform fra tidlig alder. Som nevnt tidligere mener de at gjennom at barn får sin egen familie speilet i barnehagen og synliggjort et mangfold av familieformer vil bidra til at barn klarer å se seg selv utenfra og andre innenfra (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s.21). Ole nevner at det er mer naturlig å fokusere på familiemangfold på storbarnsavdeling, her er vi litt uenige. Vi skjønner ikke hvorfor man skal vente til barna begynner på storbarnsavdeling for å kunne ta opp dette temaet. Barna er fortsatt oppvokst i ulike familier, uansett om de går på småbarn- eller storbarnsavdeling.

4.3 Hva er det å være profesjonell?

Alle informantene var enige i at en av de viktigste tingene å fokusere på når man har ulike familieformer på avdelingen var å holde seg profesjonell. Anne arbeidet i en barnehage hvor det var et mangfold av både kjønn, holdninger og seksualitet. Her mente hun at det er viktig å legge igjen holdningene hjemme, og være profesjonell på jobb. De hadde hatt en situasjon tidligere som endte med at de måtte ta opp dette temaet Her nevner Anne "at de kunne ha de holdningene de ønsket, men på jobb skal man oppføre seg profesjonelt". Jan arbeidet i en barnehage hvor det var lite mangfold av kjønn, holdninger og seksualitet hos sine kollegaer,

og mente dette kunne være grunnen for at det ikke ble snakket om i personalet. I barnehagen til Ole var det høy snittalder, og lite kunnskap om ulike familieformer, og spesielt regnbuefamilier. I etterkant av intervjuet ønsker Ole å ha mere fokus på dette temaet, også når det gjaldt de ansatte.

Til slutt nevnte alle informantene at det viktigste er barnets beste, så lenge det er det som er fokuset til foreldrene er det det som betyr noe. Som Linder (2019) skriver kan vi oppleve å ha forskjellige etiske nøkkelhull. Dette går ut på våre vurderinger, regler, normer og egne handlinger og uttalelser. Jan fokuserte på det å nøytralisere, ved og ikke legge vekt på ulike familieformer. Dette kan vi se på som en verdidom, hvor informanten selv synes at det bør bli gjort på denne måten. Men når vi ser i Rammeplanen (2017) verdigrunnlag ser vi ikke denne type holdning å arbeide etter. (Linder, 2019, s.65). Gjennom intervjuene kunne vi oppleve at pedagogene gav uttrykk for at man forholder seg profesjonell ved å ikke gjøre forskjell på barna, også når det kom til ulike familier. I etterkant sitter vi igjen med en tanke om at de mener å arbeide profesjonelt er ved å ikke gjøre forskjell eller sette fokus på at vi er annerledes. Men vi mener at man opptrer profesjonelt når man setter fokus på mangfold, og viser at vi er forskjellige. Dette med en tankegang om at mangfold er en ressurs, og vi må ta det i bruk for alt det er verdt.

4.4 Begrepsbruk

I etterkant av intervjuene opplevde vi at det er lite fokus på å synliggjøre regnbuefamilier på avdelingen, i hvert fall i planlagte aktiviteter og pedagogiske opplegg. Jan og Anne arbeidet på småbarnsavdeling. Her mente de begge at det å legge mye fokus på regnbuefamilier ikke var vits i så ung alder. Anne nevner likevel at det er viktig å reflektere rundt de ulike begrepene vi bruker når vi er rundt barna. "Barna tar innover seg de begrepene vi bruker, uten at de har den begrepsforståelsen vi har". Derfor mener Anne at det er viktig å tenke over hvilke begreper vi bruker og hvordan vi sier det, dette kan ha påvirkning på barnets selvbylde. Her nevner Anne ulike begreper som mor, far, mamma, pappa, homofil, lesbisk, kjæreste, gift og skilt. Dette er begreper som Anne mener skal forklares og brukes etter barnas modningsnivå. Vi forstår tankegangen til Anne, men hvorfor må man vente til barna er blitt større. Gjennom møte med ulike familieformer i tidlig alder kan dette utvikle forståelse ulikheter i samfunnet, også når det gjelder familieformer. Barn er forskjellige, og vi mener at vi ikke må undervurdere barna.

4.5 Hvordan gjør man det i praksis

Jan synliggjør ikke regnbuefamilier gjennom planlagte aktiviteter, de kan møte på ulike familieformer i rollelek, men er ikke noe de legger noe fokus på. Her får barna være den rollen de ønsker, og for leke seg i ulike familieformer. Anne har valgt å bruke FN-dagen til å ta for seg ulike familieformer og spesielt regnbuefamilier i samlingsstund. De har også et par bøker som handler om regnbuefamilier på avdelingen, utenom dette er det lite fokus på regnbuefamilier i hverdagen. Vi nevnte tidligere at det å oppleve at man er annerledes kan oppfattes på mange ulike måter, dette både nøytralt, negativt og positivt. Barn bruker store deler av hverdagen sin i barnehagen. For barnets psykososiale utvikling er det viktig at man fra barndommen får en positiv oppfatning av både seg selv og sin egen familie (Bjerklund, Vik & Haugen, 2022, s.18) Derfor kan det være viktig å bruke dager som FN-dagen til å fokusere på dette, men også i hverdagen gjennom lek, samlingsstund, bøker, samtaler m.m...

Ole har mere fokus på regnbuefamilier både planlagt og spontant i hverdagen. I rollelek kroken henger det ulike bilder av ulike familieformer, også regnbuefamilier. Dette for å gi barn en inspirasjon til å teste ut og bli kjent med ulike familieformer gjennom lek. Barnehagen til Ole har også bøker og ulike fargeleggingsark som representerer ulike familieformer. "Gjennom slike bordaktiviteter har vi god anledning til å reflektere sammen med barna rundt temaet". I disse situasjonene har barna en god arena for å utvikle sin egen identitet. Som Bjerklund med fl. skriver om hvor viktig det er å la barna utvikle sin egen identitet. Her har også den pedagogiske institusjonen en viktig rolle. Vi som ansatte i barnehager har en viktig rolle ved å vise barna at det finnes andre livsvilkår. På denne måten kan barnet utvikle en balanse mellom selvet og verden. Gjennom slike refleksjoner vil barna vil da bli forberedt på at det finnes likhet og ulikhet i verden (Bjerklund, Vik og Hauge, 2022, s.20-21). Her kan vi se at Ole er mer bevisst på sin rolle som pedagog og hvor viktig det er å sette fokus på ulike familieformer. Ole nevner også at gjennom refleksjon rundt temaet kan dette styrke barns identitetsutvikling.

4.6 Synliggjøring gjennom pedagogiske planer og verktøy

Vi har analysert de seks siste månedsplaner for alle tre barnehagene og vi ser tydelig at barnehagene har hatt lite fokus på å synliggjøre arbeid med familieformer og regnbuefamilier i de pedagogiske planene selv etter Pride ble arrangert i juni. Dette var noe som virket overraskende siden vi mener det bør være en selvfølge at det jobbes videre med tema. Heller ikke i årsplanene for de to siste årene kommer det fram at det er noen de har eller skal ha fokus på.

Ingen av informantene kunne svare utfyllende på hvordan arbeid med regnbuefamilier kom frem i årsplan og månedsplanene. Det var tydelig at dette var noe de ikke fokuserte på å få frem i sine planer. Men likevel ga de uttrykk under intervjuene at de hadde feiret Pride, men at dette var mer på grunn av det var mer eller mindre blitt en del av den nye kulturen vi lever i. Når vi ser på teorien slik Bø (2014) beskriver, det kan vi se at her prøver pedagogen å være i tråd med samfunnet, men samtidig som de er kjønnsnøytrale, igjen kan dette virke mot sin hensikt (Bø 2014, s. 22-23). Videre skriver hun at det er pedagogens rolle å være kjønnsbevisst slik at vi kan gi et barn like gode muligheter for at både jenter og gutter skal kunne få utvikle sitt fulle potensial (Bø, 2014, s.24).

I årsplanen til barnehagen Anne arbeider i står det at: "I et aksepterende og tolerant miljø vil barna kunne oppleve en positiv identitetsutvikling og selvforståelse". Barna vokser både som individer, og inn i et samfunn. Vi skal synliggjøre og fremheve mangfold og ulikheter som et positivt grunnlag for opplevelser, utforskning og læring. Anne nevnte at de kun brukte FN-dagen på å synliggjøre ulike familieformer. Som Bjerklund med fl. skriver er det viktig å la barna utvikle sin egen identitet. Her har den pedagogiske institusjonen en viktig rolle for å vise at vi er ulike. (Bjerklund, Vik og Hauge, 2022, s.20-21). For at barna skal oppleve en positiv identitetsutvikling og selvforståelse bør det nok synliggjøres oftere enn FN-dagen, som er en gang i året. Om dette er kun den ene dagen i året hvor dette blir fokusert på kan dette bli glemt til det blir tatt opp igjen til neste år. Vi mener at det ikke kun skal bli fokusert på i de dagene som er "markert" i kalenderen, men at det blir fokusert på i hverdagen er det viktigste.

5. Avsluttende kapittel

Vi ønsker nå å komme tilbake til våre forskningsspørsmål og problemstilling.

Problemstillingen vår var: *Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?*

Gjennom en kvalitativ forskningsmetode med intervju av tre informanter fra tre ulike barnehager, kom det flere svar som viser at det er ikke nok fokus på hvordan regnbuefamilier blir synliggjort i barnehagehverdagen. Vi ønsker nå å komme tilbake til våre forskningsspørsmål og besvare problemstilling. Vårt første forskningsspørsmål var: *Hvordan oppleves regnbuefamilier som henholdsvis ressurs og utfordring i barnehagen?* Basert på vår analyse ser vi at det ikke er mye fokus på å synliggjøre ulike familieformer i de barnehagene vi har vært i. Gjennom intervju kom det tydelig frem at pedagogene la mye vekt på å være

nøytrale. Dette er noe som ikke støtter vårt ønske som er å synliggjøre ulike familieformer i barnehagen, slik at mangfold også innen dette feltet blir mer verdsatt. Selv om dette kun omhandler tre pedagoger vil vi tro at dette er representativt for mange pedagoger ute i feltet. Vi kan ikke holde på den holdningen om å være nøytral lenger. Tallet på regnbuefamilier er økende, og noe vi vet vi kommer til å se og møte mere av i fremtiden.

Det andre forskningsspørsmålet gikk ut på: Hvordan ble regnbuefamilier fremstilt på avdelingen? Vi ble veldig overrasket over at det var så lite fokus på ulike familieformer, selv om de pedagogene hadde foreldre som var likekjønnede på sin avdeling. Det virket som om at pedagogene ikke hadde tatt et bevisst valg på hvordan de ville synliggjøre regnbuefamilier på sin avdeling. Dette gjelder både spontant, men også gjennom planlagte pedagogiske opplegg. Som pedagogisk leder har man stort ansvar for å synliggjøre ulike familieformer på din avdeling. For å kunne gjennomføre dette må den pedagogiske lederen ha tatt et bevisst valg om hvordan hen ønsker å arbeide rundt denne tematikken.

Vårt siste forskningsspørsmål handlet om: Hvordan presenteres ulike familieformer i barnehagens planer? Under gjennomgang av datainnsamlingen, viser det seg at de pedagogiske lederne som vi intervjuet ikke hadde lagt fokus på synliggjøring av familieformer hverken i måned- og årsplaner. Vi fikk da bekreftet det vi fikk svar i forskningsspørsmål en og to gjennom dokumentanalysen. Vi kunne ikke finne ordet familieform, eller begreper som tilhører ulike familieformer en eneste gang i de dokumentene som ble analysert.

Etter gjennomført intervju og analyse sitter vi igjen med mye lærdom. Når vi tar et metaperspektiv på vår oppgave har vi lært at vi som pedagoger må ha et mer bevisst fokus når det kommer til synliggjøring av ulike familieformer. Etter vi var på jakt etter tidligere forskning kunne vi se at det er begrenset med forskning som omhandler dette temaet. Vi håper at denne bacheloren kan bidra til at andre ute i praksisfeltet blir mere bevisst på hvorfor og hvordan vi skal synliggjøre familiemangfold i barnehagen. Vi ønsker mer kjønnsbevisste pedagoger i barnehagene. Kanskje denne oppgaven kan også gi inspirasjon til noen ute i forskningsfeltet, til å forske videre på vår problemstilling. Det er flere områder som omhandler dette temaet som må forskes mer og videre på. Vi håper flere ser hvor viktig dette er, ikke bare for barnehagelærere, men for hele samfunnet.

Vi håper også på at denne bachelor kan sees på som et godt veiledningsmaterieell og kan inspirere politikere og utdanningsinstitusjoner til å sette mer fokus på hvordan undervisningen for barnehagelærere skal foregå i fremtiden. Vi som studenter opplevde at det var minimalt av undervisningen som kunne knyttes opp til dette temaet. Vi tenker at det er rom for å at politikere kan endre innholdet i utdanningsløpet til barnehagelærere og gi mer kunnskap til de framtidige barnehagelærerne. Kunnskap gir trygghet og trygghet vil igjen gi oss mere bevisste pedagoger.

Når vi tenker tilbake på hva vi ville gjort annerledes ville det vært å gå mer ut av komfortsonen under intervjuene, slik at vi hadde turt å spørre mer om de tingene som kunne oppleves som ubehagelige for informanten. Et eksempel på dette er hvorfor de ikke synliggjorde ulike familieformer, og at du er pliktet til å gjøre det ifølge Rammeplanen (2017).

Helt til slutt vil vi nevne at hvilken familieform vi er oppvokst i har stor betydning for vår identitet og selvbilde, det sier noe om hvem vi er og hvor vi kommer fra. Som nevnt under vår begrunnelse av tema ha samfunnet mange former for familie, dette ser vi også i barnehagen. Med mangfold ønsker vi et samfunn hvor det er plass til alle, uansett kjønn, hudfarge, alder, seksualitet, og de forskjellene vi møter og skal møte på i fremtiden. Som pedagogisk leder må man ta vår rolle på alvor og sette fokus på disse tingene, om dette er noe man synes er ubehagelig kan det være at det å være barnehagelærer ikke passer deg. Vi må nå tenke fremover, vi vet at vi lever i et mangfoldig samfunn, og med dette er det viktig å ha bevisste pedagoger som ønsker å gjøre en forskjell. Som ansatt i barnehage har vi Rammeplanen (2017) som vårt styringsdokument. Vi vil avslutte vår bacheloroppgave med det som står i Rammeplanen (2017): *“Barnehagen skal synliggjøre et mangfold i familieformer og sørge for at alle barn får sin familie speilet i barnehagen”* (Rammeplanen, 2017, s.10).

Litteraturliste

Bø, I. (2014). *Kjønnsblind, Kjønnsnøytral eller kjønnsbevisst? Pedagoger møter kolleger, barn og foreldre*. Universitetsforlaget.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2020). [Holdninger til lhbtq-personer i 2017](#). Oslo: Bufdir. Hentet 08.11.22.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017). [Familie, foreldreskap og barn](#) Oslo: Bufdir. Hentet 29.11.22.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2017). [Retten til et familieliv](#) Oslo: Bufdir. Hentet 29.11.22.

Bergsland, M, D. & H, Jæger. (2022). Bacheloroppgaven *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. (2.utgave). Cappelen Damm Akademisk.

Bjerklund, M. (Red.), Vik, M. E. (Red.). (2022.). Familie Mangfold og profesjonsutøvelse i barnehagen . Bjerklund, M., Vik, N, E., & Haugen G, M, D,. *Introduksjon - familie mangfold*. (s. 11-21). Universitetsforlaget.

Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskrivning* (7.utgave). Gyldendal

Dietrichson. S. (2017, 17. januar). *Barn trenger engasjerte og vanlige foreldre*, Kjønnsforskning.no. Hentet 19.12.2022 fra: <https://kjonnsforskning.no/nb/2017/01/barn-trenger-engasjerte-og-vanlige-foreldre>

Hanssen, J. K. (2014, 27.mars). *Må «komme ut» som barn av homofile foreldre*, Kjønnsforskning.no. Hentet. 20.desember 2022 fra: <https://kjonnsforskning.no/nb/2014/03/ma-komme-ut-som-barn-av-homofile-foreldre>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen* <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018). *Det kvalitative forskningsintervju* (utg. 3). Gyldendal

Laissez faire i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 28. september 2022 fra: http://snl.no/laissez_faire.

Larsen, A.K. og Slåtten, M.V. (2019). *En bok om oppvekst.* (5.utg). Fagbokforlaget.

Lhbtqi i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, *likestilling og ikke-diskriminering* på bufdir.no Hentet 23. oktober. 2022. fra: <https://ny.bufdir.no/likestilling/lhbtqi-ordlista/>

Linder, A. (2019). *Profesjonell relasjonskompetanse*. Oslo: Pedagogisk forum

Zachrisen, B. (2020). *Omsorg i en kulturell kontekst - kultursensitiv omsorg i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Xenofobi i *Store norske leksikon* på snl.no. Hentet 23. oktober. 2022 fra: <https://snl.no/xenofobi>

(Figur 1)

https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtqi/Barn_oppvekst_og_familie/#heading2980

⁷ Hentet: 13.10.22 kl: 19:41.

Intervju guide (vedlegg 1).

Innledning:

Før vi starte intervjuet vil vi bare forklare hva vi ønsker med dette intervjuet. Vi er ikke ute etter å evaluere hvordan dere gjør ting, men å utforske hvordan dere tenker rundt temaet og hvordan dere jobber med det. Dette både blant barn, men også rundt ansatte og foreldre. Vi er nysgjerrige på temaet, og har derfor valgt å skrive vår bachelor oppgave om dette. Vi er klar over at det finnes mange ulike familieformer, men vi er mest opptatt av å finne ut hvordan dere arbeider med regnbuefamilier på deres avdeling. Jeg vil også bare nevne at alt data fra dette intervjuet vil bli anonymisert, og vil bli slettet etter innlevert oppgave. Senest 01.03.23

Vi har valgt å dele inn intervjuet i ulike kategorier, og ønsker å starte med litt bakgrunns spørsmål om deg:

Tema 1: Bakgrunns spørsmål: (generelt om pedagogisk leder)

- Hvor gammel er du?
- Hvorfor valgte du barnehagelærerutdanning?
- Hvor lenge har du jobbet som pedagogisk leder?
- Hvilke avdelinger?
- Hvor lenge har du jobbet i denne barnehagen?
- Hvilken familieform er du oppvokst i?
... Hvordan opplevdes dette?
- Har du egne barn?
- Og hvilken familie familieform lever du selv i?

Nå ønsker vi å gå videre til teamet, som vi ønsker å belyse i dette intervjuet:

Tema 2: Pedagogisk Leders forståelser:

- Er familieformer et ord du kjenner til?
- Hvordan er familiene her på din avdeling? ... Hvilke, fortell litt om disse?
- Hvordan opplever du å ha et mangfold av familieformer på din avdeling?
- Hvorfor kan det viktig å tenke over hvilke begreper man bruker sammen og rundt barna?

Tema 3: Hvordan jobber de ansatte:

- Hvordan jobber du med ulike familieformer overfor barn på din avdeling?
- Hvordan jobber du med ulike familieformer overfor foreldrene/familiene på din avdeling[IR5]
- Er arbeid med ulike familieformer noe dere ansatte diskuterer, eller deler dere i mellom i hverdagen eller på avdelingsmøter?
- Er det ulike familieformer blant de ansatte på avdelingen?
- Vil dette ha noen påvirkning på hvordan dere jobber med å synliggjøre ulike familieformer?
- Er familieformer et tema når dere snakker med barna? Er dette planlagt eller impulsivt?
- Hvordan synliggjøres ulike familieformer i hverdagen?

Tema 4: Planer og strategier:

- Hvordan kommer fokus på ulike familieformer frem i 1. årsplan, 2. månedsplaner?
- Hvordan tar dere disse i bruk, i forhold til dette temaet?
- Har dere noen hjelpemidler / verktøy som dere bruker når dere arbeider med ulike familieformer? hvilken? og hvordan?
- Hva husker du fra undervisning?
- Hva betyr kunnskap om ulike familieformer for foreldresamarbeidet?
- Hvorfor?

Tema 5: Avslutning:

- Hvis vi skal oppsummere ...
- Hva tenker du er viktigste når vi skal jobbe med ulike familieformer?
- og er det noe du selv vil nevne som du ønsker at vi tar med, eller vil tilføye?
- Eller har du noen spørsmål til oss?

Info og samtykkeerklæring (vedlegg 2).

Vil du bli intervjuet vedrørende en bachelor - oppgave om ulike familieformer i barnehagen?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å synliggjøre et mangfold av familieformer i barnehagen.

I dette skrevet gis du informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi ønsker å få mere kunnskap om hvordan man arbeider med ulike familieformer i barnehagen, og hvordan dette gjøres. Vår valgte problemstilling er:

Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?

Intervjuet vil vare i maks 60 minutter. Informasjonen som innhentes under intervjuet vil analyseres og skape grunnlaget for videre arbeid mot en bacheloroppgave. Vi ønsker å få mere kunnskap om hvordan man arbeider med ulike familieformer i barnehagen, og hvordan dette gjøres. Vi er to studenter som skriver bachelor sammen, og vi vil begge være tilstede under intervjuene.

Vår valgte problemstilling er:

Hvordan arbeider pedagogisk leder med regnbuefamilier på sin avdeling?

Vi har valgt oss disse tre forskningsspørsmålene, som skal belyse vår problemstilling:

Hvordan oppleves et mangfold av familieformer som henholdsvis ressurs og utfordring i barnehagen?

Hvordan blir regnbuefamilier fremstilt på avdelingen?

Hvordan presenteres regnbuefamilier i barnehagens planer?

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta pga. din stilling som pedagogisk leder og erfaring med ulike familieformer i barnehagen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du er med på ett intervju. Intervjuet vil vare i maks 1 time. Intervjuet vil ta for seg spørsmål om hva dine tanker som barnehagelærer er rundt temaet ulike familieformer i barnehagen. Vi vil ta notater fra intervjuet vårt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være prosjektansvarlig som har tilgang til dine privatopplysninger. Informasjonen du gir i intervjuet vil bli anonymisert og delt med veileder og i selve bacheloroppgaven.
- Navn og kontaktopplysningene dine vil bli lagret på prosjektansvarlig sin datamaskin, og vil bli slettet etter oppgaven er levert inn.

Intervjudeltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes **01.06.2023**. Ved prosjektslutt vil personopplysninger slettes.

-

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved student .....
- email: .....

Med vennlig hilsen: .....

SAMTYKKEERKLÆRING

Jeg har mottatt og forstått informasjon om hvordan mine opplysninger oppbevares, og om mine rettigheter. Jeg har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

• å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, 01.03.2023

Prosjektdeltakers navn med blokkbokstaver:

.....

.....
(Signert av prosjektdeltaker, dato)